

A sátoros ünnep az emberiség ünnepe

[...] „*Sátrakban lakjatok*” —úgymond szt. irásunk— *hogy tudják a ti utódaitok, hogy sátrakban hagytam lakni Izrael fiait, mikor őket kivezettem Egyiptom országából.*”

Ünnepünk tehát arra emlékeztet, hogy az Úr apáinkat hajdanában felszabadította Egyiptom járma alól, hogy a világ birája Fáraót, a gögös kényurat, keményen lakoltatta kegyetlen zsarnokságáért, hogy az igazság Istene egy nemzetnek rabbilincseit hatalmasan széttörte és egy jogtalanul elnyomott, sokat szenvedett népet szolgaságból szabadságra kivezetett; hogy a kegyelem Ura e felszabadult népet atyai gondviseléssel vezette a sivatag iszonyain keresztül és hosszú, veszedelmes vándorlása folytán mindig hajlékot, menhelyet rendelt számára, még a puszták forró fővényében is, melyet emberi láb mindaddig tán nem is érintett még, s hogy a történetnek vezetője e hontalan népet végtére kedves szép hazával áldotta meg.

És ezen emlékeztetés, noha egyenesen csakis Izraelre vonatkozik, a többi nemzetre nézve közönyös volna-e? Eszme, mely a történelemben Istent hirdet, igazságos bírót, szabadítót, aki ellensége a zsarnokságnak, segítője az elnyomottak és védura a szabadságnak, a többi emberiséget nem illetné-e? Vagy tán azért nem, mivel ezen eszme itt közvetlenül a zsidóság történetéből folyik? Nem! Istennek elismerése, ki az igazság és szabadság Istene, az egész emberiségre nézve boldogító, sőt nélkülözhetetlen hit.

Mert hol volna nép, mely történeti útja folytán sohasem lett volna elnyomva? Mely sohasem érezte volna a zsarnok vaskezét, sohasem túrt, szenvedett, vérezett, szabadságért sohasem sohajtozott volna? [...] Ily népnek mi nyújthat reményt, mi adhat erőt és kitartást, ha nem azon szívemelő hit, hogy a történelemben rendező igazság él, és hogy az igazságnak elvégre győznie kell? Mert van ura a történetnek, ki nem tűri, hogy a fejlődés elfojtassék, nem engedi, hogy a szabadság végképp eltiportassék.

Ünnep, mely ily Istenben ily eszmére tanít, méltó arra, hogy az *emberiség* ünnepévé váljék; hogy egykoron jöjjön minden nép és épen ezt ünnepelje. Mert az Isten, aki Izraelt megmenté, vezeté s szabadsággal és hazával áldá meg, nemcsak Izraelnek, hanem az *emberiségnek* Istene. Azért is bölcseink, ha azt kérdezik: *Ama 70 áldozat, melyet épen a sátoros ünnep alatt mutattak be a jeruzsálemi szentélyben, minek felel meg?* — joggal azt válaszolhatták: „*Ama 70 nemzetnek, mely régi nézet szerint az összes emberiséget kiteszi.*” Izrael a sátoros ünnep alkalmával szentélyében minden egyes nemzetért egy-egy áldozatot hozott, mert épen ezen ünnep alapeszméje minden nemzetet egyaránt illet.

Isten a történelemben! Ez azon magasztos eszméknek egyike, melyek az egész emberiséget egykoron összeforrasztják nagy és egységes népcsaláddá.